

Antoni de Villarroel i Peláez (1656-1726) defensor de Barcelona el 1714

El problema successori

Mor l'últim rei de la Casa d'Àustria, Carles II, sense descendència. La successió a la Corona hispànica es reparteix entre els partidaris de l'Arxiduc Carles d'Àustria i els de Felip de Borbó, nét de Lluís XIV de França. Catalunya està entre els primers, ja que el d'Àustria, fidel a la tradició de la seva dinastia, promet respectar les constitucions, furs i llibertats dels països de la Corona Catalano-Aragonesa. Carles regna i guerreja des de Barcelona, que esdevé la capital. Però en morir l'emperador d'Àustria i ser nomenat emperador l'Arxiduc Carles, aquest abandona la lluita i els catalans...

Guerra contra Felip V

Com diu Romà Comamala «...en abandonar la lluita l'Arxiduc –cradat com fou al tron imperial– Catalunya, desamparada de tothom, quedava lliurada a la fúria de Felip de Borbó, que tot seguit es dirigí cap a Barcelona considerant imminent la submissió de la capital catalana. Però un fet insòlit s'esdevingué llavors: aquesta ciutat, sense a penes cap esperança, es disposà a defensar les seves llibertats fins a la mort. ¿Fou un deliri temerari aquella resistència, o bé una gesta sublim que escapa a la freda raó? De fet, el setge de tretze mesos- un dels més heroics que registra la història universal- causà l'admiració de tot Europa i continua produint el major respecte entre els homes capaços de comprendre l'heroisme».

«*Fineixi la nació amb glòria!*» fou un clam dels dirigents, totalment compenetrats amb el poble barceloní, sense distinció de classes socials, ni d'edat, ni de sexe.».

11 de setembre de 1714

La resistència catalana va cedint, només resisteixen Barcelona i Cardona. El Duc de Berwick comanda l'atac contra Barcelona que resisteix el setge durant tretze mesos comandada pel general català Antoni de Villarroel. Fins que l'11 de setembre de 1714 es rendeix després d'una llarga i heroica resistència que va causar l'admiració de tot Europa. Rafael Casanova, conseller en cap de la Generalitat, posà tota la seva empena

en l'heroica defensa de la ciutat i va caure ferit en l'assalt final de les tropes borbòniques. El 18 de setembre cau Cardona i un any després Mallorca. D'aquesta manera tots els territoris de la Corona Catalano-Aragonesa queden sota el domini ja definitiu de Felip de Borbó.

Antoni de Villarroel, lleial a Catalunya

Aquest militar nascut a Barcelona, fill de pares gallecs, havia estat felipista però a final del 1710 es passa als austriacistes. Hem de suposar que es va convèncer de la raó que tenien els catalans i potser també hi va influir les brutalitats dels comandaments i soldats castellans i francesos en la guerra i en la repressió. El cas és que va esdevenir comandant suprem de les forces defensives de Barcelona i un heroi de les llibertats catalanes. Barcelona, en clara inferioritat, aguanta un any el setge. Villarroel, realista i humà, recomana es pacti una treva. Els primers dies de setembre amenaça amb que si no és pacta, dimiteix. Però no és escoltat. Malgrat tot, segueix lluitant i la matinada de l'11, cavalca cap a la porta del Born, el lloc més feble i perillós, per fer-se càrrec personalment de la defensa. Una bala li destrossa el genoll. Malgrat la greu ferida segueix dirigint la defensa fins que decideix la rendició per no sacrificar més vides... Es passa 11 anys a la presó, li són confiscats els bens i perd també la salut.

Villarroel representa el valor i el seny, la fidelitat al país però no per sobre de les vides humanes...

La repressió

Ja rei de tots els territoris hispànics, Felip V perdé l'ocasió de ser magnànim i la repressió al Regne de València, al Principat de Catalunya i a les Illes Balears fou molt dura. El general Moragues, Bac de Roda, el general valencià Basset i altres cabdills de la resistència foren executats o empresonats i es decretà l'exili per d'altres responsables, entre ells Rafael Casanova.

A partir d'ara, un militar amb funcions de Capità General substitueix el virrei, representant reial del temps dels Àustries. També es decreta la supressió de les institucions catalanes i Catalunya passa a ser regida pel Decret de Nova Planta, que la sotmet a les lleis de Castella. També s'apliquen mesures en contra de la llengua i la cultura catalanes, com la prohibició del català en els documents legals i en les escoles, la supressió de les universitats existents i la creació de la universitat única Cervera en premi a la fidelitat d'aquesta població a la causa borbònica.

També cal destacar que a fi de vigilar Barcelona i també perquè serveixi com un avís permanent per els catalans, s'enderroca una part del barri de Ribera i al seu lloc s'hi construeix una gran fortalesa des d'on controlar i reprimir Barcelona: La Ciutadella.

Heus aquí alguns dels raonaments emprats per justificar la repressió:

«No se deben elegir medios flacos y menos eficaces, sino los más robustos y seguros, borrándoles de la memoria a los catalanes todo aquello que pueda conformarse con sus antiguas abolidas constituciones, usáticos, fueros y costumbres»

«La importancia de hacer uniforme la lengua se ha reconocido siempre por grande, y es una señal de la dominación o superioridad de los Príncipes o naciones, ya sea porque la dependencia o adulación quieren complacer o lisonjear, afectando otra naturaleza con la semejanza del idioma, o ya sea porque la sujeción, obliga con la fuerza»

La Campana Santa Honorata

Aquesta campana de la Catedral de Barcelona donava les hores. Durant el setge de 1714, era la que tocava a sometent. Fou també castigada per Felip V, despenjada i fosa. El seu bronze s'utilitzà per fer canons.

La Festa Nacional. El Fossar de les Moreres

L'11 de setembre recordem cada any els que defensaren heroicament la nació catalana. «Fineixi la nació amb glòria». Ells van voler que ja que la nació catalana s'havia d'acabar, ho pogués fer gloriósament, potser perquè tots ho recordéssim amb orgull.

Aquest dia molts catalans s'adrecen a la tomba de Rafel Casanova, a St. Boi, i també al Fossar de les Moreres, al costat de Sta. Maria del Mar, on hi ha enterrats molts resistents de l'11 de Setembre; també van a deixar flors als peus de l'estàtua de Rafael Casanova. És la manera que tenim ara de recordar els patriotes que en el passat van lluitar per les llibertats del país.

Villarroel té un carrer amb el seu nom a Barcelona, entre Urgell i Casanova, que recorda el Conseller en Cap. Va des de la Diagonal a la Ronda de Sant Antoni

Pitarra té un emotiu i patriòtic poema dedicat als herois de l'11 de setembre on un avi i el seu nét enterren els morts en la batalla:

*«Al Fossar de les Moreres
No s'hi enterra cap traïdor...»*

Empresonament, mort i error històric

Ell fou portat per mar al castell d'Alacant on el seu grup de presoners austriacistes va desembarcar el 29 d'octubre. El mes següent foren traslladats al de La Corunya on s'hi passaria la resta de la seva vida fins a morir el 22 de febrer de 1726 en unes condicions paupèrrimes. Aquells últims anys els va passar en una cel·la que s'inundava amb les onades de la mar, les quals li varen provocar una paràlisi total de les cames.

La data real de la seva mort la van descobrir els historiadors Antoni Muñoz i Josep Catà el 2009. Fins llavors la historiografia oficial havia cregut que Villarroel havia estat alliberat a Segòvia, gràcies a la pau de Viena, on s'hauria quedat a viure en terres castellanes amb un retir digne pagat per l'emperador Carles VI, fins a la seva suposada mort, datada equivocadament el 1742.

BIBLIOGRAFIA

Bosch, Alfred (2008). 1714 (trilogia). Barcelona: Columna

Muñoz, A. & Catà, J (2009). LA TRAÏCIÓ ANGLESA. Comerç colonial i destrucció de la sobirania catalana (1706-1715). Barcelona: Llibres de l'Índex.

Font:

<https://sites.google.com/site/narracions/index-narracions/2-catalunya/biografies-de-militars/10-antoni-de-villarroel>